

Musiikki

Musiikin opetus perustuu opettajan työtään varten määrittelemiin käsityksiin musiikista tiedonalana. Musiikkipedagogiset valinnat opettaja tekee koulun arvoperustan, yleisten oppimis- ja tiedonkäsitysten sekä musiikin oppimisen ja opettamisen erityiskäsitteiden perusteella (musiikki-käsitys, musiikillinen minäkäsitys). Opettajan musiikkipedagogisella ajattelulla on yhteys myös hänen käsitykseensä musiikin oppimisen arvioinnista. Hän joutuu pohtimaan musiikin opetuksen merkitystä myös oppilaan opiskelumotivaation ja minäkäsityksen muodostumisen näkökulmasta.

Musiikki on monimuotoinen inhimillisen käytännön ilmiö, jossa toiminnallisuus, tekeminen, tietäminen ja kuunteleminen kytkeytyvät toisiinsa. Musiikki on taito-, taide- ja kokemusaine. Sen opetuksessa on keskeistä yhdessä tekeminen ja yhteismusisointitaitojen harjoittelu sekä kaikkia kunnioittava ja arvostava työskentely. Ponnistelua edellyttävissä haasteissa onnistuminen tuottaa iloa ja kehittää itsetuntemusta. Onnistumisen kokemuksilla pyritään vahvistamaan oppilaan musiikillista itsearvostusta sekä hänen musiikillisen ja yleisen minäkuvansa realistista kehittymistä. Yhdessä musisoinnin tavoitteena on edistää musiikin olemuksen ja monimuotoisuuden ymmärtämistä sekä antaa oppilaille yhteisöllisyyden kokemuksia tunne-elämän kehittämiseksi. Oppilaita pyritään tukemaan henkilökohtaisten musiikillisten kiinnostuksen kohteiden löytämisessä.

Musiikkia oppiessaan oppilas edistyy musiikillisissa taidoissaan pitkäjänteisen harjoittelun ja kertaamisen avulla. Musiikkiin tutustutaan kuuntelemalla, laulamalla, soittamalla, improvisoimalla ja liikkumalla.

Musiikkia käytetään välineenä oman kulttuuri-identiteetin etsimisessä ja valmiuksien luomisessa kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen.

Luokat 1-4

Tavoitteet vuosiluokille 1–4

Keskeistä musiikin oppimisessa vuosiluokilla 1–4 on työskentelytottumusten luominen ja yhteistoimintataitojen harjoittelu. Oppilasta rohkaistaan musiikilliseen toimintaan, joka on luonteeltaan leikinomaista ja kokonaisvaltaista. Mielikuvien ilmaisuun kannustetaan.

1. luokan tavoitteet

Oppilas:

- opettelee kuuntelemaan keskittyneesti
- opettelee havainnoimaan keskittyen ääniympäristöään
- laulaa, soittaa ja liikkuu musiikin mukaan
- oppii lauluja, joista osan ulkoa
- oppii alkeita musiikin peruskäsitteistä: äänestä, rytmistä ja melodiasta
- oppii luonnollista äänenkäyttöä ja kehittyä laulajana

Sisällöt taulukossa.

2. luokan tavoitteet

Oppilas:

- oppii kuuntelemaan keskittyneesti
- keskittyy havainnoimaan äänympäristöään ja rohkaistuu kertomaan havaintojaan ja mielipiteitään
- oppii toteuttamaan musiikin peruskäsitteitä laulamalla, soittamalla ja liikkumalla
- oppii luonnollista äänenkäyttöä ja kehittyy laulajana
- oppii lauluja, joista osan ulkoa
- rohkaistuu esiintymään ja ilmaisemaan itseään musiikillisesti ryhmässä ja yksin

Sisällöt taulukossa.

3. luokan tavoitteet

Oppilas:

- osaa kuunnella keskittyneesti
- oppii kertomaan ja kuvailemaan havaintojaan ja kokemuksiaan (äänympäristöstään ja musiikista)
- opettelee tunnistamaan musiikkia
- oppii käyttämään musiikin peruskäsitteitä ja musiikkitiedollisia käsitteitä laulaessaan, soittaessaan ja musiikin mukaan liikkuessaan
- harjoittelee luontevaa äänenkäyttöä ja kehittyy laulajana
- oppii lauluja, joista osan ulkoa
- rohkaistuu keksimään ja improvisoimaan, esiintymään ja ilmaisemaan itseään musiikillisesti ryhmässä ja yksin

Sisällöt taulukossa.

4. luokan tavoitteet

Oppilas:

- kuuntelee keskittyneesti
- kertoo ja kuvailee havaintojaan ja kokemuksiaan (äänympäristöstään ja musiikista)
- tunnistaa musiikkia
- osoittaa musiikin peruskäsitteiden ja musiikkitiedon käsitteiden ymmärtämistä laulamalla, soittamalla ja musiikin mukaan liikkumalla
- harjoittelee luontevaa äänenkäyttöä, kehittyy edelleen laulajana sekä laulaa yksin ja ryhmässä
- oppii lauluja, joista osan ulkoa
- keksii, improvisoi, esiintyy ja ilmaisee itseään musiikillisesti ryhmässä ja yksin

Sisällöt vuosiluokille 1–4

	1. luokka	2. luokka	3. luokka	4. luokka
<i>Laulaminen ja äänenkäyttö</i>	Äänenkäytön harjoituksia, kouluvuoden ajankohtaisia lauluja, melodian seuraamista liikkeellä			
	Lastenlauluja, laululeikkejä		Moniäänisyyteen valmistavia harjoituksia, kaanon	
<i>Soittaminen</i>	Soittimien sointivärin havainnointia			
	Tutustumista keho-, rytm- ja melodia-soittimiin äänitehosteina ja säestyssoittimina esim. kantele, laattasoittimet		Keho-, rytm- ja melodiasoittimien moni-puolisen käytön ja soittotekniikan harjoittelua esim. rummut, nokkahuilu	
<i>Kuunteleminen</i>	Keskittyvän, eläytyvän ja osallistuvan kuuntelun harjoittelemista Monipuolista kuuntelumateriaalia			
	Musiikkisatuja		Tunnistavan kuuntelun harjoittelemista Ohjelmamusiikkia	
<i>Liikkuminen</i>	Musiikin peruskäsitteiden ja musiikkitiedon käsitteiden toteuttamista liikkeen avulla			
				Improvisointiharjoituksia, tansseja
<i>Musiikkitieto</i>				
	ääni: ympäristön ääniä, oma ääni, soitinten ääniä			
<i>Kaikurytmejä, rytmien merkintään tutustumista</i>	äänen ominaisuuksia: voimakkuus, kesto, taso ja tauko		Voimakkuuden, keston ja tason vaihtelu Nuottimerkintään tutustumista	
	rytmi: sana-, melodia- ja perusrytmi			
	solu	Rytmiä merkinnän harjoittelemista, ostinato, tasa- ja kolmijakoinen rytmi		
	melodia: laulun oppiminen, omien melodioiden keksimistä			
			Melodian nuottimerkintään tutustumista	
muoto: muotorakenteen havainnointia ja toteuttamista				
			Harmonia: sointukäsitteeseen tutustumista	
lasten omaan kulttuuriseen elämänpiiriin liittyvää musiikkia, suomalaista musiikkia, musiikkia eri kulttuureista ja eri aikakausilta				

Arviointi

Arvioinnilla pyritään tukemaan oppilaalle itselleen merkityksellisen musiikkisuhteen syntymistä. Musiikin oppimisen arvioinnissa on keskeistä jatkuva tuntityöskentelyn havainnointi. Oppimista musiikin eri toiminta-alueilla arvioidaan monipuolisesti. Arviointi koostuu prosessi- ja päätearviointista. Prosessiarviointissa opettaja havainnoi oppilanan aktiivisuutta tuntityöskentelyssä sekä osallistumista yhteismusisointiin. Päätearviointi kohdistuu tiedollisten sisältöjen osaamiseen. Opettaja valitsee kullekin

luokkatasolle soveltuvan arviointitavan. Opiskeluprosessiin sisällytetään mahdollisuuksia myös oppilaan itsearviointitaidon harjaannuttamiselle. Otteita oppilaiden musiikillisesta toiminnasta voidaan tallentaa ´soivaan portfolioon´.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä

Oppilas

- osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yksiaäniseen yhteislauluun
- hahmottaa musiikin perussykkeen niin, että pystyy osallistumaan soittamisen harjoitteluun ja yhteissoittoon
- hallitsee lauluohjelmistoa, josta osan ulkoa
- osaa yksin ja ryhmän jäsenenä ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen keksiä omia musiikillisia ratkaisuja esim. kaiku-, kysymys/vastaus- ja soolo/tutti -harjoituksissa
- tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osaa ilmaista kuuntelukokemustaan sanallisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla
- osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä ottaen huomioon muut ryhmän jäsenet.

Luokat 5-8

Musiikin opetus vuosiluokilla 5–9

Keskeistä musiikin oppimisessa vuosiluokilla 5–9 on musiikin käsitteiden ja symbolikielen käyttäminen musiikin kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä. Musiikillisia kokemuksia jäsenetään ja syvennetään.

5. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas:

- kuvailee ja opettelee arvioimaan kuulemaansa
- opettelee tunnistamaan eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia
- opettelee kuuntelemaan omaa ja muiden musisoimista rohkaistuakseen yhteismusisointiin
- opettelee rytmi-, melodia- ja sointusoittimen perustekniikkaa
- laajentaa musiikin peruskäsitteiden ja musiikkiedon käsitteiden ymmärtämistä · osallistuu yhteislauluun oppiakseen laulamaan rytmisesti oikein ja melodialinjan suuntaisesti
- keksii, improvisoi, esiintyy ja ilmaisee itseään musiikillisesti ryhmässä ja yksin

Sisällöt taulukossa

6. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas:

- kuvailee ja opettelee perustelemaan arviointinsa kuulemastaan
- opettelee tunnistamaan eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia
- opettelee kuuntelemaan omaa ja muiden musisointia harjoitellessaan yhteismusisointia
- opettelee rytmi-, melodia- ja sointusoittimen perustekniikkaa
- varmentaa musiikin peruskäsitteiden ja musiikkitiedon käsitteiden ymmärtämistä ja opettelee käyttämään niitä tietoisesti
- osallistuu yhteislauluun oppiakseen laulamaan rytmisesti oikein ja melodialinjan suuntaisesti
- keksii, improvisoi, esiintyy ja ilmaisee itseään musiikillisesti ryhmässä ja yksin

Sisällöt taulukossa

7. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas:

- oppii hoitamaan ääntään murrosiässä
- oppii mikrofonitekniikan alkeet
- oppii kehittämään osaamistaan soitossa ja yhteissoitossa
- oppii ymmärtämään musiikin rakenteita sekä käyttämään oikeita käsitteitä ja merkintöjä
- oppii ymmärtämään oman musiikkikulttuurin merkityksen

Sisällöt taulukossa

8. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas:

- oppii huolehtimaan äänestään ja kuulostaan
- oppii yhdistämään musiikillista ilmaisua muihin taiteisiin
- oppii ymmärtämään tietotekniikan tarjoamat mahdollisuudet musiikin harrastamisessa
- oppii arvioimaan musiikin laatua

Sisällöt taulukossa

7. luokan vaihtoehdoisen musiikin tavoitteet ja sisällöt

Tavoitteet ja sisällöt ovat samat kuin yhteisessä musiikin opetuksessa, opetuksessa pystytään paneutumaan syvällisemmin samoihin asioihin ja vahvistamaan opittuja asioita sekä nauttimaan musisoinnista.

Musiikin opetuksen sisällöt vuosiluokille 5–8

	5.luokka	6.luokka	7.luokka	8.luokka
<i>Laulaminen ja äänenkäyttö</i>	Äänenkäytön harjoituksia, kouluvuoden ajankohtaisia lauluja, yksi- ja kaksiaänisiä lauluja			Eri laulutapoja, kolmiäänisten laulujen kokeilua
				Äänenmuodostus, äänenmurros, mikrofonitekniikan alkeita
<i>Soittaminen</i>	Keho-, rytm- ja melodiasoitinten monipuolinen käyttö, soittotekniikka, säestys, kitaran ja bassonsoiton alkeet, rumpujensoitossa peruskompit, kantele			Kosketinsoittimet yhteisoitossa, yhteisoiton harjoittelua
<i>Kuunteleminen</i>	eri tyylien, aikakausien ja kulttuurien musiikin kuuntelu			
<i>Liikkuminen</i>	Musiikin peruskäsitteiden ja musiikkitiedon käsitteiden toteuttamista liikkeen avulla			Stomp-harjoituksia
	Improvisointi harjoituksia, tansseja		Koordinaatioharjoituksia, tansseja	Tansseja, luovuus-harjoituksia
<i>Musiikkitieto</i>	ääni: orkesterisoittimet		Sinfoniaorkesteri soittamiseen	Kosketinsoittimien kehitys
	Äänen ominaisuuksia: voimakkuus, kesto, taso ja tauko, sointiväri		Sointiväri harjoituksia	Melu, äänen fysikaaliset ominaisuudet
	rytmi: sanarytmi, melodiarytmi ja perusrytmi			Rumpurytmejä
	Tasa- ja kolmijakoinen rytmi, aika-arvojen merkintää		Perusteorian kertaamista, notaation vahvistamista, tabulatuuri	Rytminotaatio
	melodia: laulun oppiminen, omien melodioiden keksiminen			
	Sävelkorkeuden vaihtelu, nuottikirjoitus		Nuottikirjoitus	Graafinen notaatio
	muoto: muotorakenteen havainnointia ja toteuttamista			Muodon analysointia
	harmonia: kaanon, kaksiaäninen ohjelmisto, kolmisointu (duuri ja molli), sointumerkkeihin tutustuminen			Lisä-äännet, obligaato
	Lasten omaan kulttuuriseen elämänpiiriin liittyvää musiikkia, suomalaista musiikkia, musiikkia eri		Suomalainen kansanmusiikki, latinalais-amerikkalainen musiikki	Suomipop ja -rock, musiikkiteatteri, barokkimusiikki,

	kulttuureista ja eri aikakausilta		eurooppalaisia musiikkikulttuureja

Arviointi

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppilas

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia
- tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää
- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä
- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa.